

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

XXXI. évfolyam 1. szám

*Társadalmi, kulturális, hagyományőrző online folyóirat *

2024. január

BÚÉK

A tartalomból:

7. Mi lesz veled, Gyomaendrőd? II. rész

8. Kis Bálint Iskola hírei

9. Dankó Béla országgyűlési képviselő újévi köszöntője

16. Karácsony Afrikában

19. Adományozás

Újévi polgármesteri köszöntő

Tisztelt Gyomaendrődiek!

Nagy tisztelettel köszöntöm Önöket! 2024 beköszöntével és 2023 lezárultával fontos, hogy visszatekintsünk az elmúlt év eredményeire, kihívásaira és tanulságaira.

Nem hagyhatjuk figyelmen kívül azokat a kihívásokat és nehézségeket, amelyekkel tavaly is szembe kellett néznünk. A globális gazdasági helyzet instabilitása kihatott a helyi munkahelyekre és vállalkozásokra is, de közösségünk vállalkozó szellemmel és kitartással válaszolt erre a helyzetre.

Lassan 4 éve folyamatos nehézségek közepette kell boldogulnunk, és a válság idénre talán már mindannyiunkat utolért. Nagyon fontosnak tartom, hogy ebben a nehéz helyzetben, az elmúlt években soha nem a széthúzás volt jellemző közösségünkre, nem mindenki egyénileg próbált különutas megoldásokat keresni, akár a mások kárára, hanem közös erőfeszítések történtek.

Ezeknek köszönhetően is tudtunk az egész települést érintő energetikai korszerűsítéseket megvalósítani. Lecseréltük a régi lámpatesteket, új LED-es fényforrásokra. Sok kilowattnyi napelemt helyeztünk el több intézményünkben és telephelyünkön. Korszerűsítettük a sportcsarnok, a könyvtár az egészségügyi intézmény és a szociális intézményünk fűtését.

Az új év mindig lehetőségeket hoz magával, és Gyomaendrőd sem kivétel. Terveink között szerepelnek további fejlesztések az egészségügyben, az oktatásban és a kulturális életben, turizmusban és a helyi gazdaságban.

Szeretnénk olyan önkormányzattól független közszolgáltatásokat visszahozni a településre, melyek az előző években megszűntek.

Köszönök mindent az önkormányzatnál és intézményeinél dolgozóknak, az egészségügyi és a szociális területen feladatot ellátóknak, az óvodai dolgozóknak, az iskola nevelőinek, dolgozóinak a mindennapi fáradozásért. Köszönet és elismerés illeti a civil szervezetek, egyesületek tagságát, hogy mindent megtettek a közösségi érzés erősítése érdekében. Az elmúlt évben sem maradt el a jó szándékú segítség, a Gyomaendrődért tenni akarók támogatásai. Köszönöm mindannyiunk nevében!

Nagyon fontos, hogy továbbra is együttműködjünk, és támogassuk egymást. Csak a közösség erejével tudjuk legyőzni az előttünk álló kihívásokat és elérni a kitűzött célokat.

Kívánok mindenkinek sikeres új évet! Bízunk egymásban!

*Toldi Balázs
polgármester*

Önkormányzati

h í r e k

Megtartotta a 2023. év utolsó ülését december 21-én a Képviselő-testület és megvitátásra került 20 napirendi pont.

A 2011. évi államháztartásról szóló törvény CXCV. törvény 24. § (1) bekezdése előírja a költségvetés-tervezet elkészítését és bemutatását a Képviselő-testület számára. A költségvetési koncepció a város következő évi költségvetési rendeletének alapját képezi, lehetőséget biztosítva a döntéshozók számára, hogy átgondolhassák a 2024-es évre várható bevételeket és kiadásokat, illetve áttekintsék az alapvető célokat, feladatokat, rendszerezék az ismert és tervezett kötelezettségeket.

2024. évi költségvetési koncepció várható bevételeinek és kiadásainak alakulása:

Adatok E Ft-ban

Bevételek	4.317.298
Működési bevételek	2.759.979
Felhalmozási bevételek	69.100
Finanszírozási bevételek	1.488.219
Forrás hiány	105.150
Kiadások	4.422.448
Működési kiadások	3.156.472
Felhalmozási kiadások	1.265.976
Finanszírozási kiadások	0

Az összeállított költségvetési koncepció 105.150 ezer Ft összegű működési hiányt tartalmaz, a fejlesztési oldalon forráshiány nem jelentkezik. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi törvény azonban kimondja, hogy a költségvetési rendeletben működési hiány nem tervezhető. Gyomaendrőd Város Polgármestere a 2024. évre szóló költségvetési koncepcióját a táblázatban foglaltak szerint terjesztette be további egyeztetés és elemzés céljából. A Képviselő-testület elfogadta a költségvetési koncepciót és továbbgondolásra alkalmasnak találta azt.

Beszámolót olvashattak a képviselők a 2023. évbe benyújtott és elnyert, illetve megvalósításra került pályázatokról is.

Az előterjesztésben olvasható volt, hogy 2023. évben elég kevés pályázati felhívás jelent meg hazánk és az EU közötti jogvita miatt kialakult forráshiány következtében. Elmondható, hogy így, a korábban elnyert projektek lebonyolításán volt főleg a hangsúly.

TOP 2. kör (Településfejlesztési Operatív Program)

-Belterületi vízrendezés Gyomaendrődön X. ütem 2021 szept. 1. - 2023. nov. 30.

Elnyert összeg: 284.51 millió Ft, amelyből megvalósításra került több útszakasz is, a gyomai és endrői városrészen egyaránt. A fejlesztéssel érintett csatornahossz:9058 fm.

TOP Plusz projektek

Célja a kikapcsolódási módok összekapcsolása és a turisztikai látványosságok gyarapítása.

Támogatás összege: 292.000.000 Ft a projekt megvalósulása 2023. március 1-én kezdődött. Megvalósulási helyszínek: Fűzfászugi holtág, Zrínyi Miklós utca 2-4

TOP Plusz projekt (2) Helyi szociális infrastruktúra fejlesztés Gyomaendrődön

A projekt a Térségi Szociális Gondozási Központ Gyomaendrőd, Csárdaszállás, Hunya és a Gyomaendrői Család és Gyermekegészségügyi Központ fejlesztését szolgálja. A pályázat konzorciumban valósul meg a Körös-menti Települések Fejlesztéséért Nonprofit Kft.-vel. A támogatás összege: 150.000.000 Ft

TOP PLUSZ (3)

„Együtt veletek” Szociális városrehabilitáció a Gyomaendrői Cigányvárosban

A projekt célja: a szegregátumban élő, hátrányos helyzetű csa-

ládok felzárkóztatásának elősegítése, a társadalmi diszkrimináció csökkentése. A támogatás összege: 228.375.211 Ft. A projekt 2023. március 1-én megkezdődött.

TOP PLUSZ (4)

Gyomaendrőd zöld infrastruktúra és kulturális infrastruktúra fejlesztése projekt keretében járdafelújítás, parkosítás, közterületek és közösségi terek rendbetétele fog megtörténni. A projekt érinti a Kossuth Lajos utcát, Határ Győző Városi Könyvtár, Szent Antal Népház épületének homlokzatát, belső átalakításokat és eszközbeszerzéseket. A Kállai Ferenc Művelődési Központ eddig nem érintett épületrészeit, parkolók kialakítását a Vásártéri lakótelepen. A Támogatás összege:207.947.000 Ft

A pályázat megvalósítása 2023. március 1. napjával megkezdődött.

TOP PLUSZ (5)

A Százszorszép óvoda fejlesztése

A projektben megvalósult az óvoda épületének felújítása, korszerűsítése, melynek teljes költsége: 144.000.000 Ft. (A felújított épület és annak udvara 2023. november 23-án átadásra került.)

TOP PLUSZ (6)

A Kállai Ferenc Művelődési Központ energetikai fejlesztése

A projektben 1070,75 m² főépület és 175, 44 m² irodaépület felújítása szerepel. A támogatás összege:119. 989. 479 Ft

A projekt kivitelezése jelenleg is zajlik, a decemberi átadás 2024. május 31-re módosult

Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések (CLLD)

2017. október 1-én elkezdődött, a **Gyomaendrői Helyi Közösség a települési kultúra fejlesztéséért** című pályázat megvalósítása.

A projekt összköltsége 37.500 000 Ft, az önerő 0 Ft

A pályázat az idei évben sikeresen lezárult.

Vidékfejlesztési Program (VP) pályázat

A pályázat pozitív elbírálása esetén a Rózsashegyi Diákjaiért Alapítvánnyal közösen kerül megújításra az Öregszőlői játszótér

RO-HU pályázat

A benyújtott pályázat aktualitását az adja, hogy a gyomai születésű Kállai Ferenc, a nemzet színésze művészeti jelentőségének és a településhez való kötődésének emlékévében kerüljön bemutatásra és legyen a középpontban az a programsorozat, amelybe beágyazódnak a Gyomaendrői értékek is, valamint ebben az időszakban nyílik meg a Kállai Ferenc emlékkiállítás és a Gyomai Tájháza kialakított gátórház kiállítóhely is megnyitása kerül.

A pályázatot a Gyomaendrőd Város Önkormányzata, mint vezető partner nyújtotta be konzorciumban Associata Pro Ghioroc hagyományörző egyesülettel az Interreg VI.-A Románia –Magyarország program Fenntarthatóbb közösségi alapú és hatékonyabb határokon átnyúló együttműködés prioritás keretében.

A pályázatról szóló döntés 2024. május-június hónapra várható. A megpályázott összeg: 125.000 EUR, melyből 6250 EUR önerő.

A Képviselő-testület a beszámolót elfogadta.

2024-2025 évi járási startmunka közfoglalkoztatási pályázatok

Gyomaendrőd Város Önkormányzata a 2024-2025 évi támogatási időszakra-az elmúlt évekhez hasonlóan-három közfoglalkoztatási mintaprogram megvalósítására nyújthat be pályázatot, melyek a következők:

- Járási Startmunka „Mezőgazdaság” elnevezésű (értékteremtő programelem)
- Járási Startmunka „Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás” elnevezésű közfoglalkoztatási mintaprogram (értékteremtő programelem)
- Járási Startmunka „Szociális” elnevezésű mintaprogram (szociális programelem)

A „Mezőgazdaság”elnevezésű mintaprogram keretében tovább működne a virágkertészet, a homoktövis termesztés, gyümölcsök gondozásai, illetve 35,78 ha-on szántóföldi növénytermesztést végeznénk bevételképzés céljából.

A „Helyi sajátosságokra” épülő mintaprogramban történne a

zöldterület karbantartás, túraútvonalak karbantartása, valamint homoktövis készítmények előállítás. A programban tervezendő létszám 14 fő. A program nettó költségei 100%-ban finanszírozásra kerülnek.

A „Szociális” elnevezésű mintaprogram keretében kerülne felszámolásra az illegális hulladék-lerakóhely, gallyak darálása, utak takarítása, padkázás. Tervezhető létszám 7 fő. A program bruttó költségei 100%-ban finanszírozásra kerülnek.

A mintaprogramok mellett „Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás” keretében 2023-ban 11 fő foglalkoztatására került sor, viszont 2024. március 1.-től a foglalkoztatható létszám nem ismert.

A Képviselő-testület megismerte és elfogadta a közfoglalkoztatási beszámolót.

Döntés született a közszolgálati tisztviselők 2024. évi illetményalapjáról szóló önkormányzati rendelet megalkotásáról is.

A 2024. évi központi költségvetésről szóló törvény értelmében a közszolgálati tisztviselők illetményalapja 2024. évre 38.650 forintban lett meghatározva.

Ugyanakkor a helyi önkormányzat képviselő-testületének rendeletében a 2024. évben – önkormányzati forrás terhére - a képviselő testület magasabb forrást javasolt. (közös önkormányzati hivatal, polgármesteri hivatal, közterület felügyelet dolgozóit érintve)

A magasabb illetményalap szerint megállapított havi illetmény nem haladhatja meg a Központi Statisztikai Hivatal által Hivatalos Értesítőben közzétett, tárgyévet megelőző évre vonatkozó nemzetgazdasági havi átlagos bruttó kereset tízszeresét. A Gyomaendrődi Közös Önkormányzati Hivatal működési területén 2018 óta minden évben döntés született az illetményalap összegének emeléséről, szem előtt tartva a garantált bérminimum és minimálbér növekedésének százalékos mértékű emelkedését. A 2023. évre megállapított 73.205 forint összegű illetményalapot javasolta a hivatal bázisnak, amelyet 10% mértékkel emelnének. (80.526 Ft)

A polgármesterek esetében ez az emelkedés nem alkalmazható, így a jegyző és a Képviselő-testület javaslatára egyszeri, egyhavi bér, jutalom formájában történő kifizetésre kerül sor.

A Közös Önkormányzati Hivatal előkészítette a közszolgálati tisztviselők 2024. évi illetményalapról szóló rendelet-tervezetét, melyet a Képviselő-testület elfogadott.

Elfogadásra került 2024. évre szóló, Gyomaendrőd Város Képviselő-testületének munkaprogramja.

Az ülésprogram elkészítése az első félévre történt meg, figyelemmel a gyorsan változó jogi és gazdasági környezetre. A betervezett programon felül a bizottságok és a Képviselő-testület tagjai az SZMSZ-ben meghatározottak szerint kezdeményezhetik a rendelet megalkotását és a határozat meghozatalát.

Lehóczkiné Timár Irén
Alpolgármester

Sajtóközlemény

Termelési kihívásokhoz való alkalmazkodást támogató beruházás a Liviel Kft.-nél.
2023.12.07.

A LIVIEL Kereskedelmi, Felvásárló és Szolgáltató Kft. 137,75 millió forint feltételeken visszatérítendő támogatást nyert „A mikro-, kis- és középvállalkozások modern üzleti és termelési kihívásokhoz való alkalmazkodását segítő fejlesztések támogatása a leghátrányosabb helyzetű régiókban” című, GINOP PLUSZ-1.2.3-21 azonosító számú pályázaton a Széchenyi Terv Plusz keretében. A 196,79 millió forintos összköltségvetésű beruházásból, 70%-os támogatási intenzitás mellett a „Termelési kihívásokhoz való alkalmazkodást támogató beruházás a Liviel Kft.-nél” című projekt valósult meg.

A projekt célja a modern termelési környezet kialakítása, a korszerű infrastrukturális feltételek megteremtésével, valamint a vállalkozás gépparkjának bővítése, termelési kapacitásainak bővítése volt. Célunk a termelékenységünk növelése, a gyártás során technológiai megújulás elérése, a termelési folyamatok részbeli automatizálása. A növekvő és változó piaci igények megkövetelik a minőségi, gyors és a speciális célú termelést, melynek elengedhetetlen feltétele a korszerű infrastruktúra és a korszerű technológiával rendelkező termelő berendezések megléte.

Az EU és Magyar Állam támogatásával a projekt során felépítésre került egy új, 751 m² bruttó alapterületű, fémszerkezetű a késztermékek raktározására szolgáló csarnok. Telepítésre került egy 26,95 m² abszorber felületű napkollektoros rendszer, valamint korszerű és hatékony termelő eszközök, egy félautómata felületjavító, egy manuális mozdítós, vákuumos sorjázó gép, egy kétoldalas deszkaelőző gép, egy tartókaros állványrendszer, és egy csavar-kompresszor beszerzésére is sor került.

A fejlesztéssel távlati célunk a vállalkozásunk gazdaságban betöltött szerepének, piaci pozíciójának erősítése, a területi különbségek csökkentése, és a helyi gazdaság megerősítése.

A projektünk megvalósításával a LIVIEL Kft. technológiai felkészültsége javul, hatékonyabban és nagyobb volumenben lesz képes faipari termékek gyártására. Ezáltal javul a vállalkozásunk versenyképessége, növekszik a Vállalkozásunk erőforrás-hatékony-sága. A projektünk komplex módon (eszközbeszerzés és ingatlan-fejlesztés) valósította meg a technológiai előrelépést, és kapacitás-bővítést. A fejlesztés a vállalkozás több lábán állását is elősegíti, illetve a vállalkozás jövedelmezőségét is növeli, amely hozzájárul a meglévő munkahelyek megtartásához, és azok növeléséhez. A beszerzett gépek egyszerűsítik és gyorsítják a gyártási folyamatokat, és hozzájárulnak a magasabb minőségű termékek gyártásához, a hatékonyabb munkavégzéshez.

A gépek, eszközök üzembe helyezésével, és a raktár csarnok átadásával befejeződött a projekt megvalósítása.

A projekt fizikai befejezésének időpontja 2023. december 31.

További információ:

LIVIEL Kft.
5500 Gyomaendrőd, VI. Kerület, Tanya VI. Ker. 540.
+36 70 314 2703

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskola és Gimnázium hírei

Iskolánk diákjai ebben az évben is részesei lehettek az **adventi kalendárium** ablakainak megnyitásában. Karácsonyváró gondolatokkal, versrészletekkel készítették valamennyiünk szívét az ünnepre. „December van ünnep-hónap: itt az ideje a hónap! /Pár pihe is elég lenne, ide hullna tenyerembe.”

„Felemelkedik minden szív a népdal madarával, amely örökké énekel és nem hal meg soha.” Andersen

Szeged-Csanádi Egyházmegye Gelsey Vilmos Pedagógiai Intézete két korcsoportban a 4-6. évfolyam és a 7-8. évfolyam részére hirdetett **népdaléneklési versenyt**. A verseny kétfordulós volt, iskolai szintű válogató és egyházmegyei döntő. November 30-án tartották a döntőt, ahol Iskolánkat mindkét korcsoportban 1-1 tanuló képviselte.

Kabai Lilla Regina 4. osztályos tanuló sárréti, Gecsei Anita 8. osztályos tanuló endrődi népdalcsoportot énekelte. Felkészítő pedagógus: Gecseiné Sárhegyi Nóra.

Szívből gratulálunk a színvonalas produkciókért!

Adventfesztt - 2023

„Látni akarlak!”

Az Adventfesztt a Szeged – Csanádi Egyházmegye ifjúsági adventi lelki napja. Célja többértű. Elsősorban az egyházmegye területén működő katolikus iskolák, hittanosok, a 13 és 18 év közötti fiatalok számára egy találkozási alkalom, ahol megerősítik egymást közös útjukon. Advent idején ez ünnepi, különleges találkozás.

Szent Miklós püspök idén is meglátogatta iskolánkat!

2023. december 10. –

Advent 2. vasárnapján **ünnepi műsort** adtak a város adventi koszorújánál a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola és Gimnázium diákjai. Czank Gábor esperesplébános, iskolánk lelki vezetője ezen vasárnapon, a remény jegyében mondta el gondolatait.

2023. december 11-én ellátogattak hozzánk leendő elsős kisdiákjaink. Játékos **iskolakóstolgot** keretében ismerkedhettek az iskolával, leendő tanító nénijükkel.

2023. december 12-én a **Lázár Ervin Program** keretében iskolánk 3. és 4. osztályos tanulói a Budapesti Filharmóniai Társaság - Táncolni mindenki tud! - Hallgasd meg, éld át, táncold el! című előadását tekinthették meg a Rózsashegyi Kálmán Általános Iskolában.

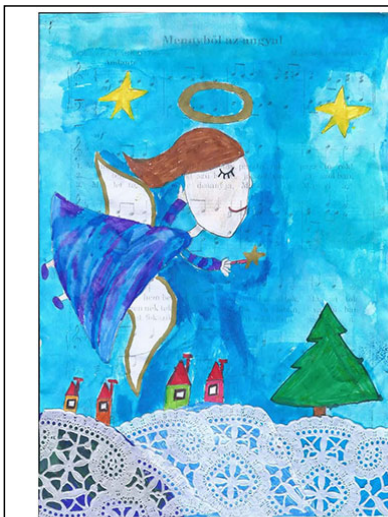

„Az Ige megtestesülésének titka által dicsősége új fénye ragyogott föl nekünk, hogy amikor látható alakban ismerjük meg az Istent, a láthatatlan világ szeretetére gyulladjunk általa.”

Karácsonyi műsorunkat idén a két intézményegység közösen szervezte meg, melyre az általános iskola tornatermében került sor. Kicsik és nagyok együtt készültek erre a napra. Köszönjük a gye-

rekek és felkészítő tanáraik: Fekécs Edit, Mészárosné Kiss Katalin, Szabóné Vaszkó Éva, Polányi Éva és Deliné Dobó Tünde munkáját. A nap folyamán osztályon belüli ajándékatadás, karácsonyi vásár és ünnepi műsor szolgálta a meghitt közös ünneplést. Köszönjük a szülők áldozatos segítő munkáját, mellyel szebbé tették készületünket, együttlétünket!

Minden Kedves jelenlegi és volt diákunknak és szüleiknek áldott ünnepeket, kegyelemteljes karácsonyt, békés, **boldog új esztendőt kíván** az iskola nevelőtestülete.

készítette: Kis Virág, iskolánk tanulója

„Dicsőség a magasságban Istennek,
és a földön békesség,
és az emberek jóakarata.”
(Lukács 2,14)

Ezúton kívánok áldott karácsonyt és sikerekben gazdag boldog új esztendőt a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola és Gimnázium intézménye nevében!

Timár Erzsébet
mb. igazgató

MI LESZ VELED, GYOMAENDRŐD? 2. RÉSZ

A tények makacs dolgok, merjünk szembenézni velük!

Főleg Endrődön szembetűnőek a változások.

90-100 évvel ezelőtt Endrőd lakossága kis híján 14 ezer volt, és ez mára lecsökkent kb. 4 ezer főre. Főként a rendszerváltás után figyelhető meg drasztikus csökkenés. Megszűntek a termelőszövetkezetek, az ÁFÉSZ, az ENCI, a Szabó KTSZ, ezzel együtt a tisztas megélhetést biztosító munkahelyek nagy része. Az idősök maradtak, a fiatal, tehetséges emberek elvándoroltak, a gyerekek a középiskolai vagy felsőfokú tanulmányaik befejezése után már nem tértek vissza szülőföldjükre munkalehetőség híján.

Gyomát sem kímélte a rendszerváltozás. Ott is megszűnt az állami gazdaság, a két termelőszövetkezet, az ÁFÉSZ, a kötőipari szövetkezet, a fa- és építőipari szövetkezet, a halászlé szövetkezet, a kenyérgyár, a kazángyár. Ezek utódaiként kisebb vállalkozások üzemelnek, de sokkal kevesebb embert foglalkoztatnak, mint nagy elődeik.

Az elvándorlások miatt nagyon sok eladó és eladhatatlan, elhagyott lakóház van, ami omladozik, a telket felverte a gaz. Az ingatlanárak nagyon alacsonyak, főleg Endrődön. Beruházások, építkezések gyakorlatilag nincsenek.

Az utóbbi néhány évben Endrődön bezárt a nagy gyógyszerár, a könyvtár, a posta, a takarékszó. Jelenleg az egyetlen bankjegykiadó automata sem üzemel.

Piac (kedden és csütörtökön) elvileg van, de gyakorlatilag már nincs.

Megszűntek boltok, kocsmák, vállalkozások. Mozi nincs, műsoros esteket nem rendeznek a népházban, szórakozóhely nincs. A sportpályán meccseket, versenyeket nem szerveznek. Semmilyen hivatalos ügyet nem lehet elintézni, mindenért utazni kell.

Gyoma ilyen szempontból jobb helyzetben van, mert ott még van posta, pénzügyintézet, bankautomata, szakrendelő, kormányablak, gimnázium (bár egyre kevesebb tanulóval), szakiskola, működő művelődési ház, könyvtár, boltok, piac, szórakozási lehetőség, sportcsarnok, fürdő, vasútállomás.

Gyomán sok minden van, és volt is, de a leépülés jelei itt is érzékelhetők.

Az Endrődiek Baráti Köre Dr. Dinya László javaslatára egy évvel ezelőtt egy kérdőíves felmérést végzett. Megkértünk gyomaiakat, endrődieket, fiatalokat, időseket, hogy töltsék ki azt az 1 oldalas kérdőívet, melyen az élet 20 területét kellett osztályozni 1-estől 5-ösig, mint az iskolában szokás. Vajon mások hogy látják a helyzetet? A kérdőívet 40-en töltötték ki, és az alábbi eredmény született.

4.1	Közigazgatási szolgáltatások	3,50
4.2	Egészségügy, szociális ellátás	2,82
4.3	Oktatás, gyereknevelés	3,27
4.4	Rendvédelem, közbiztonság	3,15
5.1	Természeti erőforrások rendelkezésre állása	3,46
5.2	Természeti befogadók állapota (talaj, víz, levegő)	3,55
5.3	Fenntartó folyamatok megvalósulása	3,05
5.4	Táj, természeti szépségek	4,12

A táblázatból látszik, hogy a legrosszabb értékelést a demográfiai összetétel kapta, utána következik a helyi foglalkoztatás, a piacok (nem) működése.

Bajok vannak az úthálózattal, a humántőkével (képzett szakemberek hiánya), az egészségüggyel, a szociális ellátással, a termelő ágazatokkal, és a helyi közösséggel, merthogy az összetartás elég gyenge.

A többi terület úgy-ahogy elfogadható, közepes értékelést kapott.

A táj, természeti szépségek, a természeti erőforrások (talaj, víz, levegő) jók, de ezek előnyeit egyelőre nem tudjuk kihasználni.

Dr. Dinya László professzortól tudjuk, hogy az értékelt területek összefüggésben vannak.

A fejlődéshez (mint azt kevesen tudják) egyidejűleg legalább négyféle tőkére van szükség:

- gazdasági tőke (pénztőke + beépített infrastruktúra egyaránt)
- tudástőke (elegendő jól képzett munkaerő, mégpedig fiatalok),
- természeti tőke (termőföld, vízkincs, élhető környezet, nyersanyag forrás stb.)
- és nem utolsósorban társadalmi tőke (agilis, összetartó közösség).

Tehát, nemcsak a pénz számít. Ha a fenti négyből bármelyik hiányzik vagy leromló tendenciát mutat, mindent meg kell tenni, hogy javítsunk rajta. Különben nincs kiút, nincs tisztességes jövő.

Mire számíthatunk az elkövetkezendő években?

Először vegyük sorra azokat a tényezőket, amin nem tudunk változtatni, legfeljebb alkalmazkodni:

- klímaváltozás: enyhe telek, nyári forróság, egyre gyakoribb aszály, szélsőséges időjárási események (jégverések, felhőszakadások, pusztító viharok)
- a járványok rendszeressé válnak
- háború fenyeget (többek szerint már tart a 3. világháború)
- a szankciók, a spekuláció a forint elinflálódásához vezet
- migráció (a népvándorlás veszélyezteti biztonságunkat és kultúránkat)
- energiahordozók kimerülése (egyre drágább lesz az energia, és minden, amihez sok energia kell)

Civilizációnk az olcsó energiahordozókra épül. Gondoljunk csak a mezőgazdasági termelésre vagy a szállításra. A traktorok és a teherautók gázolajjal működnek. Egyelőre nem tudok villany-traktorokat elképzelni. De az se megoldás, mert az áram is drága és egyre drágább lesz.

Egyszóval, nehéz idők jönnek.

A folytatásban azokat a tényezőket sorolom, amelyeken tudunk változtatni, ha akarunk.

Ssz.	Terület	Átlag
1.1	Humántőke (képzett szakemberek)	2,80
1.2	Kultúra, értékrend	3,45
1.3	Demográfiai összetétel (idősök, fiatalok, etnikai arány)	2,25
1.4	Civil hálózatok, helyi közösség, összetartás	2,90
2.1	Termelő ágazatok (ipari-, agrár-, élelmiszer-termelés)	2,89
2.2	Üzleti szolgáltatások színvonala	3,07
2.3	Piacok működése (helybeli, külső)	2,62
2.4	Helyi foglalkoztatás (munkahelyek)	2,37
3.1	Energiaellátás (kiépítettség, biztonság)	3,62
3.2	Vízellátás, szennyvízelvezetés, hulladékkezelés	3,35
3.3	Közlekedés, úthálózat	2,77
3.4	Információs hálózat (internet, kábel TV)	3,42

HÍREK, ESEMÉNYEK A KIS BÁLINT ÁLTALÁNOS ISKOLÁBÓL

„A szeretet soha el nem fogy!”

A karácsonyi ünnepséget a Gyomaendrődi Kis Bálint Általános Iskola az utolsó tanítási napon, 2023. 12. 21-én rendezte. A gyerekek karácsonyi műsorral kedveskedtek az intézmény pedagógusainak, dolgozóinak és diáktársaiknak. Igazgatónő ünnepi köszöntőjét követően a felsős irodalmi színpad és az énekkar meghitt műsorát tekintették meg a kicsi - és nagy diákok egyaránt. A gyerekek felkészítő tanárai: Hunya Jolán, Tóthné Kele Ágnes és Schwalm Gyula voltak. Meghitt, boldog, szép ünnepeket kívánunk mindenkinek!

nepi hangulatú játékunk, a Rénszarvas kupa. Az évfolyamonkénti ügyességi váltóversenyeket Bácsi Kitti tanárnő és Cs. Nagy Balázs tanár úr vezette felső tagozaton, illetve Katona Ákos és Csöke Zsolt tanár úr alsó tagozaton. Nagy lelkesedés mellett, remek hangulatban teltek a karácsonyi és Mikulás témakörben életre hívott játékok. A Rénszarvas kupa sokat hangzatosított jelmondatát minden gyermek megjegyezte: „Ma mindenki győztes!”

Szakták délelőttjén

Iskolánk mindig is szem előtt tartotta tanulóink tudatos pályaválasztását, így most is teret engedett egy közeli középiskola kérésének, hogy bemutathassa a náluk folyó szakképzést. 2023. december 14-én délelőtt a Gyulai Szakképzési Centrum Dévaványai Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium munkatársai és diákjai látogattak el iskolánkba. A pályaválasztás előtt álló 7-8. évfolyamosok forgószínpad - szerűen ismerkedhettek meg a különböző szaktákkal: fodrász, kisgyermekgondozó, kereskedelmi értékesítő, pincér, burkoló, festő-mázoló. Az interaktív délelőttön a gyerekek kipróbálhatták magukat, mint szakemberek: beállhattak a pénztárgép mögé, haját fonhatták, illetve kezükbe vehették a kőműves eszközeit is. Minden diák számára hasznos volt a találkozás, hiszen testközelből láthatták, mit csinál egy-egy mesterember.

Rénszarvas Kupa

Ebben az évben is megrendezésre került a hagyományos téli ün-

Advent

„Advent van, s átjárja lelkem, a szeretet és az emlékezés”

Advent első vasárnapján reggel az Evangélikus templomban, délután 16 órakor pedig a város adventi koszorújánál adott meghitt, szép ünnepi műsort iskolánk irodalmi színpada és énekkara. Versekkel, dalokkal várták az Úr eljövételét, megidéztek a közelgő ünnepet. Ágostonné Farkas Mária igazgatónő, Tuska Tibor evangé-

likus lelkész és Toldi Balázs polgármester úr köszöntötte a város lakóit. Félkészítő tanárok: Hunya Jolán, Tóthné Kele Ágnes, Schwalm Gyula. A Német Nemzetiségi Önkormányzatnak köszönjük szépen

a kedves ajándékokat, amelyekkel meglepték a gyerekeket. Örömteli várakozást kívánunk gyermekeknek, felnőttek egyaránt!

Karácsonyi Kirándulás

2023. 12. 14-én csütörtökön, Budapestre utazott az 5. a, 6. a és 6. b osztályok. Kirándulásunk célja volt, hogy megszínesítsük a gyerekek karácsonyvárását. A Budapesti Fővárosi Nagycirkusz Csofalampa című karácsonyi előadását tekintették meg a gyerekek. Az egész napos kirándulásunkat a Természettudományi Múzeumban tett látogatás varázsolta még izgalmasabbá. A nap jó hangulatban telt, csodás élményekkel gazdagodva tértünk haza. Köszönjük a lehetőséget.

Kedves Gyomaendrődiek!

„Ki gépen száll fölébe, annak térkép e táj, s nem tudja, hol lakott itt Vörösmarty Mihály.” – az egyik legnépszerűbb és legszuggesztívebb magyar költő, Radnóti Miklós soraival köszöntöm Önöket az óév végén, az új esztendő kezdetén.

Évszázados hagyomány, hogy az emberek az óévtől hatalmas lármá, egykoron kolompolás, ma tűzijátékok közepette búcsúztak és búcsúznak el, amivel egybekel mellett kiúzták és kiűzik az előző esztendőt. Elbúcsúznak mindattól, ami az előző évben rossz volt, és természetesen megtartják mindazt, ami jónak számít. A néphit szerint, ami az év első napján történik, később, az év során újra megismétlődik. Ezért az emberek, hogy az egész évi jó szerencsét biztosítsák, igyekeztek csupa kellemes dolgot cselekedni: vidáman, baráti társaságban léptek az újévbe, és minden jót kívántak egymásnak.

Néha szinte hihetetlennek tűnik, hogy milyen gyorsan repülnek a hetek, a hónapok, az évek, és miként tűnnek szinte pillanatoknak a mögöttünk hagyott esztendők. Életünk állandó velejárójává vált a szükségszerű és az előremutató változás, ahogy a gyakran az értelmetlen és inkább hátramosztító változásokkal is meg kell küzdenünk. A világban most is harcok dúlnak, sokan évszázados értékeket igyekeznek semmissé tenni.

Azonban az állandó változások közepette is ügyelnünk kell az újév üzenetére, éppen úgy, ahogy ősünk tették egykoron. Ügyelnünk kell arra, hogy megőrizzük a közösségeket, a közösségek erejét, hiszen napjainkban ez az egyik legfontosabb érték. Néhány héttel ezelőtt, még karácsony előtt végigjárva a térség településeit, láttam és éreztem, hogy mekkora erő rejlik ebben, milyen nagyszerű összefogás alakult ki, hogy együtt éljék meg az ünnepvárás, és együtt segítsenek azoknak, akiknek kevesebb adatott meg. Mai individualizálódó világunkban óriási dolog, ha van kire, van kikre számítani, van kihez fordulni.

A családok mellett a közösségek ereje viheti tovább sorsunkat, és a tradíciók mögé rejtve ezt képviselték eleink is a szilveszteri és újévi szokásaikkal. A múlt; akár az előző esztendő, akár korábbi évek értékeire építve, együtt továbbmenni, előrelépni, fejleszteni térségünket, városokat és falvakat, figyelni a közösség minden tagjára – ez a legszebb, a legfontosabb cél a 2024-es évre is.

Hiszen lehet, hogy másnak térkép e táj, de nekünk otthonunk és szülőházánk, messzeringó gyerekkorunk világa volt és lesz mindig.

Kívánok valamennyiüknek egészségben, sikerekben és eredményekben gazdag új esztendőt,

Barátsággal

Dankó Béla országgyűlési képviselő

Trodalmi oldal

Rovatvezető: Polányi Éva

Rainer Maria Rilke: Toll és kard

Egy szoba sarkában állt egy kard. Pengéjének csillogó, acélos felülete, melyet a nap-sugarak érintettek, vörös fényben tündökölt. A kard büszkén tartott szemlét a szobában; látta, hogy minden az ő ragyogásában gyönyörködik. Minden? – Mégsem! Ott feküdt az asztalon tétlenül a tintatartónak dőlve egy toll, amelynek legkevésbé sem jutott eszébe, hogy annak a fegyvernek villogó fensége előtt hajlongjon. Ez bosszantotta a kardot, így kezdett tehát beszélni:

– Hát ki vagy te, te semmirekellő, hogy nem hajolsz meg ragyogásom előtt, és nem csodálsz, mint a többiek? Tekints magad köré! Minden eszköz hódolattal áll mély sötétségbe burkolózva. Engem, egyedül engem választott ki kedvencéül a fényes, boldogító Nap; engem kelt életre kéjes lángcsókjával, s én megjutalmazom őket, miközben ezerszeresen sugározom vissza az ő fényét. Csak hatalmas fejedelmeknek jár ki, hogy csillogó öltözetben belépjenek ide. A Nap ismeri hatalmamat, ezért borítja vállaimat sugarainak királyi bíborával.

Mosolyogva válaszolt erre a megfontolt toll:

– Nézd csak, milyen öntelt és büszke vagy, és hogy pöffszedsz kölcsönzött csillogásodban! Ám mi ketten – gondold csak meg – egészen közeli rokonok vagyunk. Mindkettőnket a gondoskodó föld szült, az őállapotban talán mindketten ugyanannak a hegynek mélyében feküdtünk egymás mellett – évezredek át; mígnem a buzgó emberi szorgalom föl nem fedezte azt a hasznos érceret, amelynek alkotórészei voltunk. Mindkettőnket kivettek; nekünk, a durva természet akkor még esetlen gyermekeinek a gőzölgő tűzhely heve fölött, a kalapács hatalmas ütései alatt a földi tevékenység hasznos tagjaivá kellett válnunk. És így is

történt. Te kard lettél – nagy és erős hegyet kaptál; nekem, a tollnak, vékony, finom hegy jutott. Valóban alkothatunk és hathatunk, csak fénylő hegyünket kell benedvesíteni. Neked vérrel, nekem – csupán – tintával!

– Ez a tudálékos modorban tartott beszéd – vágott most közbe a kard – igazán nevetésre késztet. Ez éppen olyan, mintha az egér, ez a haszontalan állatka, az elefánttal való közeli rokonságát bizonygatná. Az beszélne így, ahogy te! Mert az elefánthoz hasonlóan annak is négy a lába, sőt az ormányával is nagyra van. Így azt hihetnénk, egy kicsit rokonok! Te most, kedves toll, igen ravaszul és számítón csak azt nevezted meg, amiben hasonlítok hozzád. Ám én elmesélem neked, mi az, ami megkülönböztet bennünket. Engem, a villogó, büszke kardot, egy merész, nemes lovag övez derekára; téged azonban, téged egy öreg írkokoska tűz hosszú számárfüle mögé. Engem az én uram erős kézzel ragad meg és hordoz az ellenség soraiban; én vezetem át őt. Téged, legjobb toll, a te magisztered vezet reszkető kézzel a megsárgult pergamen fölött. Én rettenetes dülást végzek az ellenség között, bátran, vakmerően szökkenek hol erre, hol arra; te örökös egyhangúságban kaparászol a pergameneden, és fikarcnyit sem merészkedsz letérni arról a pályáról, amelyre a vezető kéz óvatosan irányít. És végül, végül – erőm fogytán – ha megvénülök és gyöngé leszek, hőskökhöz méltóan fognak tisztelni, közszemlére tesznek ki az ősök arcképcsarnokában, és csodálnak. De mi történik veled? Ha urad elégedetlen, ha megöregszel, és vastag vonalakat húzva kezdesz mászni a papíron, megfog, letép a szárról, amely támaszod volt, és elhajít, hacsak nem gyakorol kegyet, és pár nővéreddel együtt néhány krajcárért el nem ad egy ócskásnak.

– Néhány vonatkozásban – szólt közbe nagyon komolyan a toll – nincs igazad. Hogy engem gyakorta kevésbé becsülnék, ez igaz, mint ahogy az is, hogy miután hasznavehetetlené váltam, nagyon rosszul bánnak velem. De azért a rendelkezésemre álló hatalom, amíg dolgozni tudok, nem csekély. Megér egy fogadást!

– Te akarsz nekem fogadást ajánlani? – nevetett az elbizakodott kard.

– Fogadd el, ha van merszed.

– És ha elfogadom? – szólt közbe a kard, amely még mindig nem tudott magához térni a nevetéstől. – Miben áll a fogadás?

A toll azonban elhelyezkedett, szigorúan hivatalos képet öltött, és hozzákezdett:

– Fogadjunk, ha akarom, képes vagyok téged megakadályozni, hogy folytasd a munkádat, a harcot.

– Hohó, ez merészen hangzik!

– Elégedett vagy?

– Elfogadom.

– Nos jó – mondta a toll –, lássuk!

E fogadás megkötését követően néhány perc múlt el, amikor egy fiatalember lépett be díszes páncélban, megragadta a kardot, és a derekára kötötte. Azután elégedetten nézegette a ragyogó pengét. Kintről éles trombitaszó és

dobpergés hallatszott – csatára hívott. A fiatalember éppen el akarta hagyni a szobát, amikor egy másik, gazdag ékszereiről ítélve magas méltóságot viselő férfi lépett be. Az ifjú mélyen meghajolt előtte. A magas tisztségű eközben az asztalhoz ment, megragadta a tollat, és sietve odaírt valamit.

– A békeszerződés már alá van írva – szólt mosolyogva.

Az ifjú ismét a sarokba állította kardját, és mindketten kimentek a szobából.

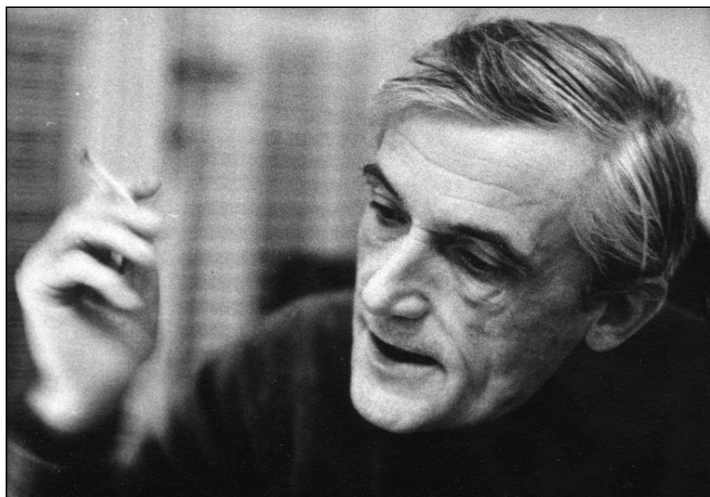
De az asztalon ott feküdt a toll. Játszott vele a napsugár, nedves féme vakítón csillogott.

– Nem vonulsz csatába, kedves kardom? – kérdezte mosolyogva.

Ám a kard csöndesen állt a sötét sarokban. Azt hiszem, soha többé nem kérkedett.

(1893)

Pilinszky János: Imádságért

Pilinszky János - Eifert János felvétele

Add, Istenem, hogy a világ kisimuljon és elcsendesedjen bennem és mindenki benn.

Hogy az éjszaka csöndjében asztalodhoz ülhessek, ahhoz az asztalhoz, ami mellől senki se hiányozhat. Ahhoz az asztalhoz, hol a Nappal és a csillagokkal együtt a hétköznapok is kialszanak, s egyedül a te békéd világít. Igen, hogy helyet foglalhassak már most egy rövid időre annál az eljövendő asztalnál, amit egy öröklétre megígértél, s aminek egyedül a te békéd a lámpása, eledele és terítéke.

Add meg előlegként azt a csendet, azt az asztalt, ahol minden civódás, félreértés és megkülönböztetés megszűnik végre, ahol mindenki helyet kap, a maga helyét, s a legkisebb féltékenység is leveti csúf álarcát, s színét veszve elpárolog.

Nevezd meg valódi nevünkön, mivel valamennyien szenvedünk attól, hogy álnéven élünk, telve álnoksággal,

amit magunk fabrikáltunk, mivel jobbnak, különbnek, állhatatosabbnak és áldozatkészebbnek kívántunk látszani másoknál. Valódi neve csak keveseknek van itt a földön. Kivétel alig. Szentjeid között talán Bach, talán Mozart. Asztalodnál Bachnak továbbra is Bach lesz a neve és Mozartnak Mozart...

Mint a vándornak megérkeznie a tengerpartra, szívem és értelmem elhallgat már a távoli közelségedtől is, meghallva a végtelen intelligencia hullámverését...

Add, hogy imámban ne kérjek semmit, de annál inkább hallhassalak és hallgassalak Téged.

Fáradt vagyok, Istenem, kifárasztottak „kéreseim”, és megtéptek a világ „kéresei”. Apostolod mondta, hogy a szeretet irgalmas, türelmes, nem kér, és nem panaszkodik. Add, hogy sose kívánjak „színen lenni”. A világnak amúgy is kötelező olvasmánya a „zűrzavar kézikönyve”. Ha lehet, ragaszd össze lapjait, megértek a csirizre.

Ha mégis kérek Tőled imámban valamit: ne vedd el tőlem, ne vedd el tőlünk a kérés nélküli imádságot. A kérés nélküli imában nemcsak én, de az egész mindenség hallgat, s hallgatnak azok is, akik – egy szinttel még mélyebben – torzsalkodnak, harcolnak, lázonganak és ítélkeznek. A nem kérő imádságban azonban, imádkozza bárki is, az egész világ térden áll a „teremtés egyességében”.

Valójában minden imádság, a kérő is, messze túlmutat önmagán. Jézus kérte, hogy kérjünk, de... „mindazonáltal legyen a Te akaratod szerint”. És: „...kezedbe ajánlom lelkemet”. A kérő ima természete nem azonos a földi kéressel, mely legtöbbször – kivéve az éhség és szomjúság szavait – valamiféle mástól szennyes. A kérő imádság, amennyiben csakugyan eljut az imádságig, szinte automatikusan veti ki magából kérései homokszájkait, hogy végül eljuthasson abba az egyetlen magasba, ahol – mindazonáltal ne a mi kérésünk és akaratunk teljesejék, hanem az övé.

Igen, nem hiszek többé tulajdon kéréseimben. Istenben, az egyetemes békében nincs többé mit kérnünk, az egyetemes szeretetben nincs többé kire vagy mire féltékenykednünk, az egyetemes igazságba érkezve elképzelhetetlen bármiféle ítélkezés bárkivel vagy bármivel szemben.

Ezért imádkozni az imádságért: bűnösök és szentek közös kiáltása itt a földön, és a kérés nélküli ima jók és gonoszak számára talán nem egyéb, mint egy pillantást vetni az asztalra, mely öröktől fogva terítve áll az atyai ház udvarán.

Ennél az asztalnál – Jézus isteni ígérete szerint – nem lesz többé se ellenség, se barát, se vér szerinti rokonság, se szülő, se feleség. Mindenki mindenkije lesz mindenkinek, áthatva az Atya, a Fiú és a Szentlélek egyetemesen beteljesült ígéretétől. Ennél az asztalnál mindenkinek akad egy szék, s mindenki a maga eleve kijelölt, ezerszer áldott helyére kerül – annyi vita, helycsere és zűrzavar után.

Forrás: Új Ember, 1979. október 7.

Endrőd története

Régi írások alapján összeállították az endrődi tanítók (10.)

1870-ben meghalt az endrődiek öreg kántora; Balla Károly, aki 41 évig volt hűséges szolgája a kitérségnek. Utódául 1871-ben Ujházy Sándor egyeki kántort választotta az egyháztanács.

1873-ban június 6-tól egész szeptember 8-ig „epemirigy” pusztított Endrődön és több mint 600 lakost ragadott el az élők sorából.

1874-ben beszüntették üzemüket a régi szárazmalmok is. „A sok gőz és szél-malmok megsemmisítették a szárazmalmokat írja a krónikás. – Arról, hogy az új malmok milyen felszereléssel rendelkeztek, pontos feljegyzést nem találtunk.

Az előljáróság és plebános közötti harcok úgy látszik megszűntek 1875 után, mert 1877-ben, amikor Schiefner prépost-plebános 25 éves endrődi plebánosi jubileumát ünnepelte, a vármegye papságán és vezető emberein kívül „az egész községi előljáróság a bíró vezetésével,” a megújított iskolaszék Iványi Imre alelnökkel az élen, a társulatok és hívek igen nagy tömegben köszöntötték a nagy energiájú, agilis lelkipásztort.

A plebános azzal viszonzta hiveinek figyelmes szeretet-megnyilvánulását, hogy megtakarított pénzeszkéből felépítette a mirhóvégi iskolának régi első tantermét és tanítói lakását.

Ebben az időben a Központi-fiuiskolában Szebeney János és Magdics Károly, a Központi-leányiskolában Vidosits Antal és Kovács Lajos, a gyomavégyi vegyes-iskolában Balla Mátyás, Nagylaposton Csuka György, az öregkertben Orosz János, Kocsorhegyen pedig Gyuris András tanították a haza reményvirágait. Egy-egy tanítónak 150-250 növédméke is volt. Természetesen az eredménye is ezzel volt arányban, amin csodálkozni nem is lehet.

A hívek emelkedő vallásos-életét jellemzi azon körülmény, hogy 1877 május 10-én megalakították a Mária Társulatot és Jézus Szívének tisztelőit terjesztő egyesületet.

1878-ban a „kondorosi kertekben” új iskolát építettett a hitközség 1800 forint költséggel.

Ezekben az években a lakosság erőteljes gazdasági fejlődésnek indult. Hatalmas kiscgazda „dinasztiák” alakultak ki a szorgalmas munka, takarékos élet és a „sok ingyenes munkás-kezet jelentő” gyermekszaporulat következtében. Különösen az Uhrin, Kalmár, Hunya, Kovács családok váltak ki nagy vagyonszerzésükkel.

Az 1881. év sulyos katasztrófát hozott az endrődiekre. Márciusban – Gyoma irányából kiáradt a Körözs és elöntötte a Kuriát, Páskumot, s a Szöllök nagy részét. A község belterületére azért nem tudott behatolni a víz, mert a lakosság két nap erős gátat emelt a víz ellen ellefedhetetlen dicső emléket szerezvén az összetartás és munkaszeretet sikeres eredményének. Az árvíz egész augusztusig tartott. A közlekedés természetesen megakadt, később is csak hajókon mehettek a tanyák felé. Sok ház összedőlt. A régi írások kicsérik az előljáróságot, hogy „nagy szorgalmat fordítottak a község megmentésére, de a meggyétől el voltunk hagyva.” Az árvíz okozta sulyos anyagi károkat évekig szenvedte a lakosság.

A következő évben készült el véglegesen a község körüli körgát – az esetleges árvizek veszélyének elhárítását célozván.

A község pedig megszületéséért – megújította az általa emelt és fenn tartani vállalt gyomavégyi keresztet.

1884-ben a hitközség lebontatta és újjáépítette a leányiskolát 3500 forint költséggel. Az endrődi tanítók kiváló nesztora, a pápai kitüntetéses Bencze Sándor ny. főtanítót 1882-ben választotta meg a hitközség a leányiskolához. Három év múlva jött utána Szebeney László tanító, az „öreg endrődi rektor fia.”

Ebben az időben nyílt meg a központi „új temető” is.

Schiefner prépostplebános utolsó esztendejében szép munkával koronázta meg 36 éves áldás

munkásságát. 1888-ban felépítette a kondorostanyai új iskolát és renováltatta a lelkészlakot. A kiadásokat a kegyuraság, a hitközség és részben Schiefner viselték.

1888 januárban elhunyt az endrődi kántor: Ujházy Sándor. Az érdemes egyházi alkalmazott iránti kegyeletből az egyháztanács Ujházy Miklóst, az elhunyt fiát választotta meg utódául.

1889-ben váradi kanonokká nevezte ki I. Ferenc József király Schiefner Edét.

A lakosság hálája és szeretete kísérte magas állásába. A község az általa emelt iskola mellett utcát nevezett el a nevére.

A kiváló egyházi férfit 14 évig volt tagja Szent László káptalanjának. Ezen idő alatt ahány templom, plebánia, iskola épült Békésvármegyében, mindegyikhez tetemes költséggel járult hozzá. 1903. július 7-én hunyta le jóságos szeméit a felejthetetlen emlékü, buzgó lelkipásztor. Ravatalát könnyes szemekkel és kegyeletos szívvel állta körül az endrődiek nagy gyász-küldöttsége.

Utódai: a gyászos véget ért nagyképzettségű műfordító Dobos Lajos, majd 1889 november havától a szent életű Grócz Béla, későbbi nagyváradi nagyprepost csendes, zajtalan munkában folytatták a lelkiélet mélyítésére és az ifjuság nevelésére irányuló nemes működést.

Ebben az időben még az öreg Salacz Imre volt Endrőd község első jegyzője, még pedig 1848 óta. A bírói pálcát Timár István viselte, akit 1892-ben az endrődi egyház köztisztelőben álló alelnöke, a mai is élő Hunya J. Mihály követett. A jegyzői tisztet később Harsányi Dániel, Lombay Géza, majd pedig Viskovics Ignác töltötték be. A község érdekét szem előtt tartván, készséggel arra törekedtek, hogy az egyházközség vezetőségével békés és eredményes együttműködést biztosítsanak.

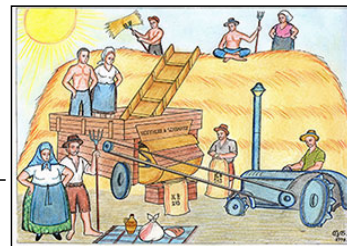
1891-ben a Központi Óvoda (Leányiskola) felépítésére Schiefner Ede 8000 forintot ajánlott fel. Báró Wodianer Albert az egyház kegyura 1000 forint adománnyal járult hozzá.

Az építést Wagner Márton neves gyomai építőmester vállalta 8351 forintért. Az új házban irgalmas rendi apácák tanítottak, de házon kívül más leányiskolákban tanítást nem vállalhattak.

(folytatjuk)

ASZTAG

- szabadban tárolt, tartósan összerakott, cséplésre vagy nyomtatásra váró gabona (elsősorban búza) -

Sok helyen olvastam, hogy aggódnak a híres hungarikum kutya-fajta a kuvasz miatt. Eszembe jutott, hogy ifjúkorom idején milyen sok kutyakiállításon vettem részt és olvastam Kovács Antalról a fajta nagy pártfogójáról. Ajánlom a cikket és a kiváló fajtát!

Várfi András agrármérnök

Dr. Kovács András által megemlékezés a híres Gyapjús Kuvasz Kennelről

Úgy emlékszem, hogy apám 1953-ban kezdte el összegyűjteni a kuvaszokat. Gyapjúsakértőként járták az országot és ahol kuvasznak kinéző kutyát találtak, igyekeztek megvenni azt. Kevesebb, mint 10 kutyát találtak és egynek se volt törzskönyve. Jellemző volt rájuk, hogy a standard-hoz képest kicsik voltak, csavarták a fülüket, sárgás és erősen csigás volt a szőrük, túl magasan tartották a farkukat, és pigment hibásak voltak.

Az országban több helyen volt raktár, de a rákoskeresztúri telepen állatok is voltak. Volt ott sertésenyészet, lovak a pónitól a hidegvérűig, szamarak, rackajuhok és kuvaszok.

A vemhes kuvaszok és amelyeknek épp kölykeik voltak, kennelben voltak, de a többi szabadon. Előfordult, hogy juhokat és csikókat is megöltek, farkasfalka szerűen viselkedtek. Apám gyakran hajtott fogatot vagy szánt, a kuvaszok ezt V alakban kísérték.

Anghi Csaba szervezte az '50-60-as évek elején a magyar fajtakiállításokat. Ezek az állatkertben, általában a Pálmaház előtti téren kerültek megrendezésre. Nem sok kutya, láncon vezették fel őket és nehéz volt elbírálni.

Majd elkezdett gyarapodni a kuvasz állomány. A minőség is javult és kezdtek megjelenni olyan kutyák, akik később híresek lettek, például Gyapjús Morcos. Érdekes, hogy két Morcos is volt. Morcos egy átlagos méretű, körülbelül 72 cm marmagasságú kutya volt, viszont rendkívül kompakt. Rövid volt a háta, ami fordulékonyaság szempontjából is előnyösebb. Jók voltak a lábai, zárt volt a mancsa, erős a feje. Farkát kicsit magasan tartotta és az egyik fülét tekerte. Rendkívül sok leszármazottal rendelkezett, belekerült majdnem minden törzskönyvbe. A másik, a kevésbé híres Morcos szájrakban pusztult el.

A németek Magyarországra ajándékoztak egy Fogas Von Schwabensee kuvasz kant. Jó kutya volt, de túlságosan használták. Anyja többször nyert Pesten Ócsag Imrénél és több híres magyar bírónál is. Szébb volt, mint a mi kuvaszaink, de hosszabb volt a törzse és nyitottabb a szőre.

A Gyapjús Kennelbe sokáig nem került idegen vér, majd apám megvett egy szukát, amit turisták hoztak be Lengyelországból. Hátul szétvált a szőrzete, laza volt a szájszéle, stoppos a feje, de gyönyörű kölyköket hozott jó

kuvasz kannal. Utána ezek a tulajdonságok szórást mutattak, de a vérfrissítés jót tett az egészségnek.

Akkoriban még elég szigorúan vették a korhatárt, így apámat 60 évesen nyugdíjba küldték. Utódját nem érdekelte, nem akarta folytatni, amit ő elkezdett, így a legjobb példányok a Kiskunsági Nemzeti Parkba kerültek. Itt nem volt lehetőség kennelt építeni, így a kutyák magánbirtokokra kerültek. Ezután nem törzskönyvezték őket, de Kecskemét környékén sokáig gyönyörű kuvaszokat lehetett látni. Így megszűnt a Gyapjús Kennel, viszont minden tenyészet vérvonalába bekerült.

<https://pataki-pasztor-kuvasz-kennel.webnode.hu/a-kuvasz/a-gyapijus-kennelrol/>

A Rózsahegyi Iskola hírei

Mesterségek régen és ma

Békés Vármegye Önkormányzatának megbízásából egy 8 állomásos rendezvénysorozat valósult meg Békés vármegye járásszékhelyein „Mesterségek régen és ma” címmel. A gyomaendrődi járásszékhelyen a Szent Antal Népházban került megrendezésre a program, melyen iskolánk felső tagozatos tanulói vettek részt. A program célja olyan szakmák bemutatása volt, melyek több száz éves múltra tekintenek vissza, de még a mai napig léteznek. A projektben a Gyulai és a Békéscsabai Szakképzési Centrum iskolái mutatkoztak be, segítséget nyújtottak a pályaorientációban, és több mint 15 szakmával ismertették meg az érdeklődő gyerekeket. A programot kézműves és hagyományörző foglalkozások is színesítették. Köszönjük a Gyulai Tankerületnek a lehetőséget, a szervezőknek pedig a színvonalas és érdekes rendezvényt.

Az első adventi gyertya

Iskolánkban is kezdetét vette a karácsonyra készülődés, az adventi időszak. Hagyományainkhoz híven az iskola adventi koszorúján rövid ünnepi műsor keretében gyűjtjük meg a gyertyákat. A hetedik évfolyam tanulói verses összeállítással készültek az első gyertyagyújtásra. Az első gyertyát meggyújtotta Bajzák Lilien 7. b és Rác Zoltán 7. a osztályos tanulók.

Nyolcadikosaink az Öveges-laborban

December 1-jén rendhagyó angol órán vett részt iskolánk né-

hány hetedik és nyolcadik osztályos tanulója. Angol óránk online vendége a bostoni származású Abby King volt, aki rengeteg „amerikai” érdekességet osztott meg velünk. Mesélt többek között szülővárosáról Bostonról, a nagy bostoni havazásokról, amerikai finomságokról, fesztiválokról, kedvenc államáról Új-Mexikóról, megosztotta velünk, hogy hogyan ünneplik a hálaadást és a karácsonyt, valamint válaszolt a gyerekek által feltett kérdésekre. Jó hangulatban telt az óra, sok érdekes információval gazdagodtunk, és a tanulóknak lehetőségük nyílt megszólalni angol nyelven.

Rendhagyó angol óra

December 5-én a 8. osztályosaink tölthetnek el egy délelőttöt Szarvason, a Vajda Péter Evangélikus Gimnázium Öveges-laborjában. A természettudományok népszerűsítését szolgáló programban részben a halmazállapot- és a hőváltozásokkal kapcsolatban végeztek el látványos kísérleteket, másrészt fénymikroszkóppal vizsgálták meg különféle érdekes metszeteket. Köszönjük a lehetőséget.

Télapó itt van...

Szerdán reggel kicsik és nagyok örömeire iskolánkba is ellátogatott a Télapó. A délelőtt folyamán kísérője segítségével sok csomagot és szaloncukrot osztott ki a gyerekeknek.

Lépj te is a Mikulással!

Iskolánk tanulói és pedagógusai együtt gyűjtöttek „lépéseket” az iskolának december 6-án délután a sportpályán.

Rendhagyó koncert

A Lázár Ervin Program keretében iskolánk 3. és 4. osztályos tanulói komolyzenei koncerten vettek részt. A tornateremben a Budapesti Filharmóniai Társaság tagjai tartottak rendhagyó órát. A gyerekek kipróbálták, hogyan tudnak a kezükkel zenélni, valamint megismerkedtek a vonós hangszerekkel. A zenekar az évszakokat festményekkel is megelevenítette. Köszönjük a szervezőknek az érdekes előadást.

A második gyertya meggyújtása

Ég a második gyertya is iskolánk adventi koszorúján. Somogyi

Dorina 7. a és Dinya Gergő 7. b osztályos tanulók gyűjtötték meg pénteken egy rövid, a reményt felidéző műsor keretében. (fotó 8)

Hoppá minket választott

Az Aktív Mancsok Segítőkutyás Egyesület az idei évben is lehetőséget adott Békés vármegyei óvodáknak és iskoláknak arra, hogy 1-1 ajándék érzékenyítő kutyás programot nyerjenek. Iskolánk 5. a osztályát több szülő is nevezte, és ez alkalommal nekünk kedvezett a szerencse. A december 17-i sorsoláson Hoppá a mi iskolánkat választotta. Az osztály nyeresége egy gyógypedagógus által vezetett, állatasszisztált foglalkozáson való részvétel. Köszönjük a nevezést és a lehetőséget erre a különleges foglalkozásra.

Ég a harmadik gyertya

A harmadik gyertya lángja is fellobbant iskolánk adventi koszorúján. A hetedikesek rövid műsora a mindennapi, apró örömek megélését és a szeretteinkkel töltött idő fontosságát hangsúlyozta. A gyertyát meggyújtották: Alt Réka 7. b és Filyó György 7. a osztályos tanulók. Az ünnepség után a kiemelkedő tanulmányi és sporteredményeket elért tanulóinkat jutalmaztuk.

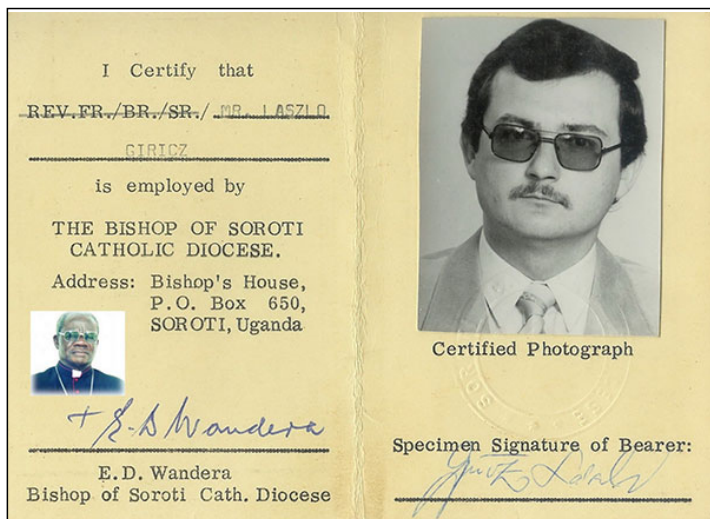

További képek és cikkek iskolánk honlapján tekinthetők meg: <https://www.rozsahegyiiskola.hu/>

KARÁCSONY A FRIKÁBAN

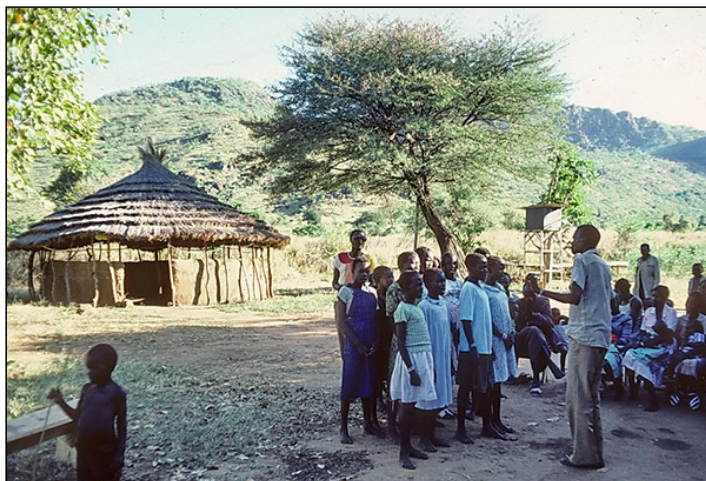
Eddigi életem során mindössze két olyan karácsonyom volt, amit nem családi körben töltöttem el.

50 évvel ezelőtt a szolnoki légierő laktanyájában voltam, mint előfelvételis katona. A másik eset sokkal érdekesebb, mert egy a miénktől teljesen más kultúrájú országban, egy más földrészen, Afrikában történt 1987-ben.

1985-ben jelentkeztem egy angliai központú önkéntes laikus missziós szervezetbe, ahol elfogadtak, mint egyetlen „vasfüggönyön” túli jelentkezőt. 1986. egész nyarát egy előkészítő tanfolyamon töltöttem Angliában. Végül 1987. júniusában érkeztem meg a célországba, Ugandába. Nem volt egyszerű megszerezni a kiutazási engedélyt abban az időben. Udvardy József püspök úr hathatós írásbeli támogatása is segített ebben. A szervezetünkben különböző szakmával rendelkező laikus missziósok teljesítettek szolgálatot, tehát elsősorban nem klerikusok. A néhány évvel korábban alapított Soroti Egyházmegyébe kerültünk. Wandera püspök volt a hivatalos foglalkoztatónk, aki most egy évvel ezelőtt hunyt el 92 éves korában. Amikor elmentünk hozzá egy bemutatkozó látogatásra, ebédrel kínált minket. Meglepődve néztem, hogy ebéd után a püspök összeszedte a tányérokat, majd elmosogatta... A Soroti város közelében lévő Madera misszióba rendelték minket ír barátommal Johnnal, aki tolószékeket segített készíteni a helyi fiatalokkal. Én az ottani küsszemináriumban tanítottam fizikát. Óriási meglepetés volt számomra, hogy az odajáró diákok mennyire fegyelmezettek és okosak. Később néhányukkal leveleztem, még akkor is, amikor már a Kampalai Makerere Egyetemre jártak. Megható volt hallani, amikor egy tiszta éjjelen az egyik fiú elmagyarázta nekem a fejünk felett lévő csillagkép jelentését: „Mária a kezében tartja a kis Jézust”. Én is úgy gondolom, mint sokan, hogy Afrika nagy jövő előtt áll.

Szervezetünk, az Önkéntes Missziós Mozgalom (VMM) tagjai Uganda különböző pontjain teljesítettek szolgálatot. Karácsony előtt néhány nappal a kenyai határ közelében lévő „Isten háta mögötti” helyre utaztunk egy egészségügyi központba, hogy az ott dol-

gozó társainkkal együtt töltjük az ünnepeket. Annyira különleges volt az odaút, hogy egy közel 100 km-es szakaszon nemhogy embert, de még állatot sem láttunk. Láttunk viszont egy karókból, vesszőből, elefánt fűből összeállított kis templomot, amiben ugyanolyan értékes a bemutatott szentmise, mint a Római Szent Péter Bazilikában. Tokorában délután karácsonyi énekes előadással kezdődött a Szenteste programja. Az „éjféli” misét fél 9-kor mutatta be egy ír atya, tartva a sokszor felbukkanó szarvasmarha rablóktól. Tudni kell, hogy ezen a fővárostól távoli területen az igazi valuta a szarvasmarha. Ez a pénz helyettesítője. Ez értékálló, nem inflálódik. Ez az egyetlen vagyon, amit „értelmes” elrabolni a helyiektől. Az esti mise, majd a másnapi karácsonyi mise is a helyi karamojong törzsi nyelven folyt. A felállított Betlehem alakjai persze feketék voltak, hiszen számukra ez az általános.

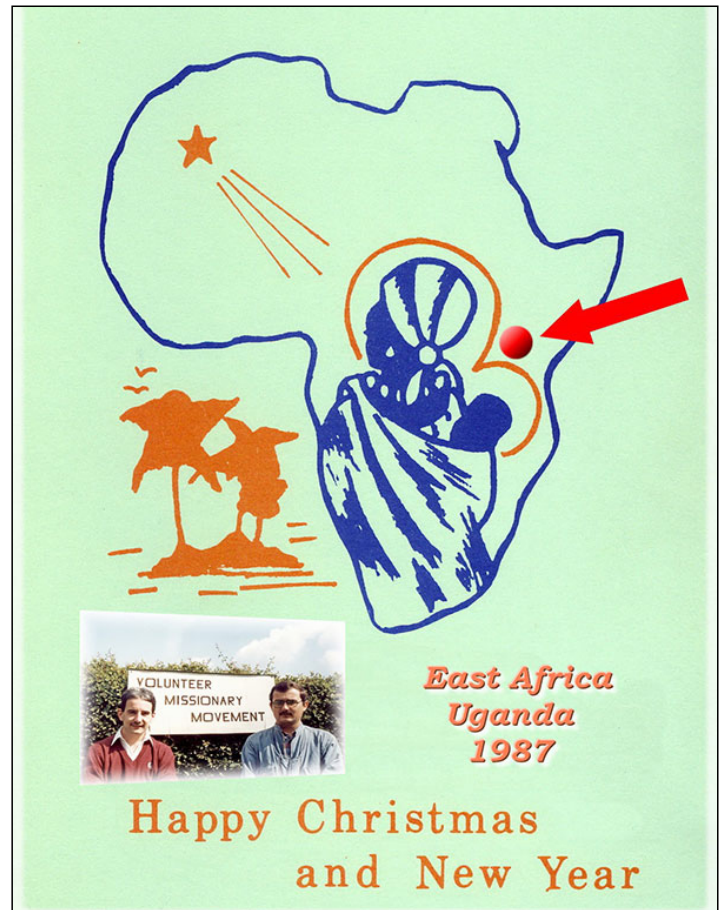
Ennek a Karamoja nevű tartománynak a lakossága hasonló életmódot folytat, mint a szomszédos kenyai maszaj törzsek. Itt még olyan ősi, több ezeréves szokásokkal is találkozhattunk, mint például a tűzgyújtás két száraz fadarabbal, vagy gabona őrlés kézzel két kőlappal. A Kalasnyikov géppisztoly és a sok ezeréves nyíl itt megfér egymás mellett. Köpenyszerű ruházatuk eredete egyes vélemények szerint visszanyúlik a Római Birodalom idejéig. És mindez nem valamiféle „skanzen” volt, hanem a több ezeréves hagyomá-

lentek meg.

Ezt a mondást ott hallottam. „Kétféle ember van: az egyik, aki szereti Afrikát, a másik, aki még nem járt ott.”

Giricz László

nyokat őrző jelen. Itt nem jártak turisták, így még azt sem lehet mondani, hogy az ő kedvükért mutatták be ezt a régi életformát. Tehát Ugandán belül is óriási különbségek vannak. Kampala, a főváros ehhez képest egy európai nagyvároshoz hasonlít. A karácsonyi mise után a templom mellett gyönyörű énekeket adtak elő a fiatalok a nagyrészt maguk készítette hangszerek kíséretével.

A mi karácsonyi ünnepi ebédünk angolszász szokás szerint zajlott, de az angolokon kívül ír, svájci, francia, amerikai és belga miszsiósok is jelen voltak. Bár karácsonyfa nélkül, több mint 30 fokos melegben, de mégis különös karácsony volt ez, amelynek az emléke mindhalálig megmarad számomra. Itt tényleg Jézus születéséről szólt az ünnep, a fogyasztói társadalom „vívmányai” még nem je-

KARÁCSONY AFRIKÁBAN

(folytatás az előző oldalról)

Adományozás

Az Élet Másokért Egyesület 2023. december 16-án 14 órakor megtartotta a XXII. „Segítsünk a rászoruló gyermekeken” elnevezésű adományozási ünnepségét, melynek keretében 25 olyan gyomaendrői családot ajándékoztunk meg, ahol beteg gyermeket, gyermekeket nevelnek.

Az elmúlt három évben a kialakult egészségügyi helyzet miatt nem tartottuk meg az ünnepséget, de az ajándékokat személyesen átadtuk.

Jó volt újra találkozni a régi ismerős családokkal, illetve az újabbakkal.

Ebben az évben az adományozás mértéke minden eddigit felülmúlt, ezért nagyon értékes csomagokat tudtunk összeállítani, tartalmuk: tartós élelmiszer, édesség, gyümölcs, játék volt.

Nagy segítséget jelentett ez a családoknak, hiszen nagy erőfeszítést kíván az életük anyagi oldalról is.

Az összegyűlt adományokból 10 olyan idős embernek is tudtunk szerény csomagot összeállítani, akik egyedül élnek és örömmel elfogadják a segítséget.

Köszönettel tartozom az adományozóknak, akik megpróbáltak örömteli pillanatot szerezni a családok küzdelmes hétköznapjaiban és ünnepükhöz a maguk módján hozzájárulni.

A megajándékozottak nevében köszönöm a segítőknek, hogy újra örömet tudtunk szerezni a gyermekeknek, a szülőknek pedig enyhítettük a mindennapi gondjait, ha rövid időre is, illetve gondoltunk az ünnepet egyedül töltő idősekre.

Gyomaendrőd, 2023. december 20.

Köszönettel:
Vaszkó Sándorné

Adományozók 2023.

Babos László és családja
Békés Húsfeldolgozó Kft-
Rostélyos Hűsolt
Binges Etelka
Debreczi Árpád
Deli Csaba és családja
dr. Jambrik Zoltán
dr. Smiri Sándor
Furák Panni és szülei
Gyomaendrőd Járási Hivatal
Foglalkoztatási Osztály
Hegedűs Bence
Hunya Zsuzsanna
Iványi László
Kissné Rimóczi Erika
Kónya Zöldséges - Kónya Ist-
ván és családja

Molnárné Beinschróth Ágnes
Mozgáskorlátozottak Egyesü-
lete
Nagy Ákos és szülei
Nagyné Czikkely Beáta és fér-
je
Oláh Imréné
Országos Mentőszolgálat
dolgozó Gyomaendrőd
Pápai Lászlóné és családja
Papírbolt - Ugor Emese
Papp István és családja
Szerető Balázs és szülei
Szt. Gellért Kat. Ált. Iskola és
Gimnázium
Tisza-parti Óvoda Szeged
115 fő adó 1%-a
11 fő névtelen adakozó

SPORT

A megyei I. osztály őszi végeredményei

Az ősze 14 fordulót játszottak le a csapatok a Békés Vármegyei I. osztályú labdarúgó bajnokságban, majd téli pihe-nőre vonultak. Egy elhalasztott mérkőzést majd tavasszal pótolják az érintett csapatok. Az őszi szezon végére nagyon jól kirajzolódott az erőviszonyok. Teljesen kettészakadt a mezőny, az első öt helyezett csapat jelentős előnyre tett szert az alsóházi gárdákkal szemben. Az élen kimagaslik a Gyulai Termál FC, akik vereség nélkül mindössze egy döntetlennel zárták a fél évet és három kapott góllal. Az öt üldözők lemaradva követik őket. A mezőny második felét a Nagyszénás SE vezeti, de itt nincs nagy különbség a csapatok teljesítménye között.

A Gyomaendrődi FC fiatal csapata a kilencedik helyen zárta az őszi félévet. A bajnoki pontjainak jelentős részét idegenben szerezték meg. Hazai pályán lejátszott hét mérkőzésből győzelem nélkül maradtak, az egy döntetlen mellett hat vereséget szenvedtek el. Idegenben szintén hét mérkőzést játszottak, kettő győzelem, egy döntetlen és négy vereség volt a mérlegük. A megszerzett nyolc pontból egy jött össze hazai pályán és hetet szereztek vidéken.

Reméljük, a március 2-án kezdődő tavaszi rajtig egy jó alapozással kellőképpen tudnak felkészülni a sikeresebb folytatásra.

Az őszi tabella:

H.	Csapat	M.	Gy.	D.	V.	LG.	KG.	GK.	PONT
1.	Gyulai Termál FC	14	13	1	0	53	3	50	40
2.	OMTK-ULE 1913	14	10	2	2	40	20	20	32
3.	Szarvasi FC 1905	14	9	2	3	35	13	22	29
4.	Mezőhegyesi SE	14	8	0	6	32	27	5	24
5.	Békéscsaba 1912 Előre II.	13	7	3	3	36	23	13	24
6.	Nagyszénás SE	13	3	4	6	19	30	-11	13
7.	Szeghalmi FC	14	2	5	7	21	37	-16	11
8.	Jamina SE	14	3	0	11	13	35	-22	9
9.	Gyomaendrődi FC	14	2	2	10	21	39	-18	8
10.	Medgyesbodzás SE	14	2	1	11	16	59	-43	7

Jelmagyarázat:

- M. – Lejátszott mérkőzések száma
- Gy. – Megszerzett győzelem
- D. – Döntetlen
- V. – Vereség
- LG. – Lőtt gólok száma
- KG. – Kapott gólok száma
- GK. – Gólkülönbség
- PONT – Megszerzett pontok száma

Fülöp Zoltán

Nincsenek felsőbb osztályok és társadalmak, az embert csak a szíve emeli fel.

Fedor Mihajlovics Dosztojevszkij

METAL STOP KERÉKPÁRÜZLET ÉS ÉPÜLETGÉPÉSZET

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szervíz

- Tornádó elektromos kerékpárok,
- gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
- csövek, szerelvények,
- hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
- Led TV-k, porszívók
- háztartási kisgépek, szórakoztató elektronika,
- szegek, csavarok, zárok, lakatok,
- fürdőkádak, mosdók, csaptelepek, mosogatók
- ZÁRTSZELVÉNYEK, TÉRHÁLÓK, ESŐCSA-TORNÁK és FÜSTCSÜVEK kedvező áron!
- kerékpárok JAVÍTÁSA - SZERELÉSE!

GYOMAENDRŐD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: (66) 386-909
Hítelehetőség! Minden kerékpárhoz értékes ajándékot adunk!

